

Henning Scherf: van onruststoker tot bemiddelaar

Burgemeester Bremen houdt lezing over federalisme

Achtergrond - 4 mei 2004 - Auteur: Marja Verburg

(4 mei 2004) *Reformstau* is een veel gehoord begrip in Duitsland. Het kost de [Bondsregering](#) veel moeite de noodzakelijke economische hervormingen door te voeren. Daar is ook de federale structuur van Duitsland debet aan. De regering heeft een speciale commissie ingesteld om het Duitse staatsmodel aan te passen aan de eisen van de huidige tijd. Henning Scherf, burgemeester van [Bremen](#), is lid van deze commissie. Op 12 mei zal deze gepassioneerde bemiddelaar in Amsterdam een lezing geven over de hervorming van het federalisme en de invloed daarvan op de *Reformstau*.

Bremen is één van de zestien deelstaten van Duitsland. Als burgemeester van deze stad heeft Henning Scherf zitting in de [Bondsraad](#), de vertegenwoordiging van de deelstaten. Hij is ook één van de voorzitters van de [Vermittlungsausschuss](#), het parlamentsorgaan dat bemiddelt als de Bondsraad een besluit van de [Bondsdag](#), het parlement, afkeurt. Bovendien is Scherf afgevaardigde van zijn deelstaat in de staatscommissie die de federale structuur moet hervormen. Deze staatscommissie moet aan het eind van dit jaar een voorstel indienen om het Duitse federale stelsel te moderniseren. De afgelopen jaren bleek dit stelsel steeds slechter te functioneren. De deelstaten beslissen, via hun afgevaardigden in de Bondsraad, inmiddels over zestig procent van de wetten die worden ingediend (ter vergelijking: in 1970 ging dat nog om dertig procent). Daardoor duurt het steeds langer voordat een wet van kracht wordt en hebben partijpolitieke overwegingen en onenigheden een steeds grotere invloed op het besluitvormingsproces. De regeringen van de deelstaten worden immers vaak door andere partijen gevormd dan de Bondsregering en zo kunnen de deelstaten besluiten van de regering blokkeren. Op deze manier fungeert de Vermittlungsausschuss steeds vaker als een soort alternatief parlement. Een nieuwe machtsbalans tussen Bondsregering en deelstaten lijkt dus geen overbodige luxe.

Scherf wordt gezien als een goede bemiddelaar, mede veroorzaakt door zijn beleid van verzoening en evenwicht. Mede daardoor heeft hij de laatste jaren

steeds meer aan politiek gewicht gewonnen. Hij begon zijn politieke loopbaan echter als overtuigd linkse politicus, die graag polariseerde. In de jaren tachtig blokkeerde hij de plaatsing van Amerikaanse raketten in Mutlangen en in 1983 hielp hij de [Sandinisten in Nicaragua](#) met het plukken van koffie. Ook zou hij in die tijd de toenmalige Amerikaanse rechtse president [Ronald Reagan](#) een langzame en pijnlijke dood hebben toegewenst. Als voorstander van een rood-groene regering (SPD en Die Grünen) noemde hij een coalitie van SPD en CDU een "doodzonde". Dat veranderde in 1995. De coalitie van SPD, Groenen en FDP in Bremen was mislukt en burgemeester Klaus Wedemeier (SPD) gaf het op. De SPD-leden in Bremen gaven toen te kennen dat ze het liefst een grote coalitie wilden met Scherf aan het hoofd. Al snel bleek hij een betrouwbare partner voor de CDU. Nu spreekt de voormalige dienstweigeraar zelfs tijdens militaire bijeenkomsten. "Ik heb door de samenwerking met de CDU geleerd dat ik vroeger teveel óver mensen met andere ideeën gesproken heb, in plaats van mét hen."

Scherf is geen tegenstander van de federale structuur. Die werd destijds ingevoerd als reactie op de [Republiek van Weimar](#) (1919-1933). De politieke macht werd in 1949 in de nieuwe (West-Duitse) republiek evenwichtiger verdeeld dan voor de nazi-tijd het geval was geweest. Door van West-Duitsland een stabiele democratie te maken hoopten de geallieerden hernieuwde Duitse agressie te voorkomen. "Ons stelsel heeft de integratie van de verschillende deelstaten, de acceptatie van de nieuwe staat en de bereidheid tot consensus bij belangrijke politieke beslissingen sterk bevorderd", aldus Scherf. Hij wil dan ook dat de deelstaten behouden blijven. "Onze verscheidenheid, die in de loop van de jaren zo is gegroeid, is één van de belangrijkste garanties voor vruchtbare ideeën en een mogelijkheid om nieuwe politieke concepten uit te proberen. Er is toch ook niemand die zegt dat Luxemburg, Letland of Litouwen te klein zijn voor Europa." Toch vindt ook hij dat een nieuwe balans in de taken en bevoegdheden van de regering en de deelstaten moet worden gevonden.

In Bremen is de man met de dubieuze bijnaam *Oma-knutscher* (Omaknuffelaar) populair. Hij wandelt graag zonder lijfwachten door de stad, praat dan met toeristen en omarmt een verkoopster op de markt of fietst op een *Hollandrad* door Bremen. "Ik wil voor mensen bereikbaar zijn", zegt Scherf, "met elkaar praten en op mensen afstappen, dat kun je overal organiseren." Mede door deze houding lukt het hem ook voor impopulaire beslissingen begrip te kweken. Dat kan hem ook in de staatscommissie voor de hervorming van de Duitse federale structuur goed van pas komen.

Marja Verburg werkt bij het Duitsland Instituut Amsterdam op de afdeling

Voorlichting.

Op 12 mei a.s. is dr. Henning Scherf de gast van het Duitsland Instituut. Hij zal in de Boekmanzaal van het Stadhuis in Amsterdam spreken over hervormingen van het Duitse federale stelsel en de problemen met het doorvoeren van de hervormingen in Duitsland. Voor meer informatie, zie de [Agenda](#).

Dit is een artikel gedownload via duitslandinstituut.nl.

Artikel:

<https://duitslandinstituut.nl/artikel/2207/henning-scherf-van-onruststoker-tot-bemiddelaar>